І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь…
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку:
BArcly 7-4125

РІК LXVIII. Ч. 101. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 1-го ЧЕРВНЯ 1961 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JUNE 1, 1961 No. 101. VOL. LXVIII.

ЗАПОВІДАЮТЬ РЕОРГАНІЗАЦІЮ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РОЗВІДЧОЇ АҐЕНЦІЇ

АМЕРИКА ВИШКОЛЮВАТИМЕ ЧУЖІ ВІЙСЬКА І ПАРТИЗАНІВ

Вашингтон. — З урядових кол повідомляють, що президент Кеннеді плянує в найближчому часі видати зарядження про організацію окремої військової аґенції при секретаріяті оборони, яка мала б займатися всіми тими різнородними „неортодоксальними військовими операціями", якими досі займалася Центральна Розвідча Аґенція. До цієї чинности належав би і вишкіл партизанських відділів, призначених для боротьби в чужих країнах. Цю нову військову аґенцію мали б зорганізувати згідно з рекомендацією емеритованого генерала Максвелла Д. Тейлора, який, на просьбу президента Кеннеді, вивчає справу реорганізації Центральної Розвідчої Аґенції, після того, як виявилася неуспішною її діяльність при організації кубинського висаду в дні 17-го квітня ц. р., який ця Аґенція підготовляла. Ця Аґенція досі займалася розвідчою працею і також вишколювала та організувала такі операції, як останній кубинський висад. Згідно з пропозиціями генерала Тейлора, який в суботу 27-го травня конферував із Президентом, відтепер ця Аґенція мала б займатися тільки розвідчою діяльністю, а справу вишколу партизанських відділів мала б перебрати нова військова аґенція, що існувала б при департаменті оборони. Про організацію цієї нової аґенції президент Кеннеді натякав у своєму зверненні до Конґресу попереднього тижня. Він тоді заявив, що його уряд внесе проєкт про організацію нової аґенції, яка є конче потрібна в цій добі „самооборони, де з усіх боків загрожує небезпека". В Пентагоні заявляють, що нова аґенція буде провадити вишкіл збройних сил також і в чужих країнах, щоб ті війська могли дати собі раду з різними ворожими партизанськими відділами, які там організують і ведуть комуністи. Американська армія має вишколені окремі частини для цієї цілі. Нова аґенція подбає, щоб ті відділи поширити. Уряд досліду і розвитку при департаменті оборони навіть прийняв новий термін для подібних операцій в чужих країнах, уживаючи поняття „обмежених воєн". Ці окремі відділи мали б дістати і нову тактичну зброю, щоб могли з успіхом виконувати своє завдання. Гадають, що цією новою аґенцією мав би зайнятися той відділ в департаменті оборони, яким завідує асистент секретаря оборони Пол Г. Ніце, який займається міжнародними справами безпеки. Цей відділ вже й дотепер займався справою військової допомоги чужим країнам. Військові фахівці в департаменті оборони думають над тим, що дехто зможе вважати, що ЗДА „мавпують СССР", коли починають займатися справою партизанки в чужих країнах. Була б це ґльобальна підривна акція проти комуністів. Але міжнародна ситуація цього вимагає, бо Південному В'єтнамі вже тепер загрожує партизанська війна з комуністичного Північного В'єтнаму. Американці послуговувалися партизанськими відділами і в давніших війнах починаючи від визвольної війни в часах Американської Революції.

Індекс цін не змінився у квітні і становив 127.5 відсотка

Вашингтон. — Департамент праці стверджує, що індекс цін в місяці квітні цього року був без змін в порівнянні з березнем ц. р. і становить 127.-5 відсотка, це значить, що кошти прожитку в квітні ц. р. були на 27.5% більші від тих цін, що були в 1947-1949 рр., коли індекс цін виносив 100. Заступник статистичного Комісара Роберт Дж. Маєрс заявив на пресовій конференції, що в травні ц. р. не є передбачений зріст коштів прожитку, але в червні і липні індекс цін може дещо збільшитися. Індекс цін в квітні цього року був на один відсоток більший в порівнянні з квітнем 1960-го року, що є найменшим збільшенням коштів прожитку в останніх роках. Прибутки фабричних робітників в квітні зросли пересічно на 50 центів тижнево (робітники з трьома членами родини).

Будівельна Адміністрація зменшила відсотки від морґеджів до 5.25

Вашингтон. — Федеральна Будівельна Адміністрація зменшила відсотки від забезпечених в неї будівельних позичок (морґеджів) на $0.25 і тепер відсотки треба буде платити у висоті $5.25. Федеральна Будівельна Адміністрація сама не дає позичок, тільки забезпечує ті позики, які дають приватні інституції, також деколи реґулює висоту відсотків, які можна брати від морґеджів. Чотири місяці тому Адміністрація зменшила була відсотки з $5.75 до 5.50, а тепер прийшло зменшення до 5.25. Коли висота відсотків виносила 5.75, то за тридцятирічний $15.000 морґедж треба було місячно платити по $90.06, а тепер місячна рата виноситиме по $85.59.

В АМЕРИЦІ

● **З Куби** повідомило урядове радіо, що там суд засудив трьох полонених кубинських повстанців до смертної кари. В повідомленні говориться про те, що цих повстанців, їх прізвищ не опубліковано, засудили за давніші злочини, а не за участь у висадці, що відбулася 17-го квітня. Їх засудили нібито за вбивства доконані ще за панування на Кубі диктатора Батісти. Ці три повстанці були між 1,214 повстанцями, які Кастро хоче виміняти за 500 американських тракторів.

● **Голова** Республіканського Крайового Комітету сенатор Трустон Б. Мортон заявив, що перемога республіканського сенатора Джана Дж. Тавера свідчить про те, що починається нова доба в політиці в Тексасі і в інших південних стейтах, де і Республіканська партія гратиме визначнішу ролю побіч демократів, які досі вважали Південь за свою домену.

22-річна мати Джаннет Гудсон з Рочестеру, Мишиґен 27 травня народила вже 4-ту дитину, яка народилася в тому самому дні місяця. Троє її попередніх дітей народжувалися також 27-го травня в 1958, 1959 і 1960-му роках. П'ята її дитина має 4 роки, вона народилася також в травні, але не 27—29 тільки 8-го травня 1957 р.

● **150 американських коледжів і університетів** вирішили в найближчих двох роках давати стипендії 600 африканським студентам. В дальших роках плянують збільшити число стипендій до 1,200 студентів. В перших роках ця програма коштуватиме 7,600,000 долярів.

● **Досліди** над тваринами виявили, що незначна радіяція не є шкідлива для життя цих тварин, хоч воно триває довший час. Що більше, довша мала радіяція, продовжила життя цим тваринам.

● **В Ню Йорку** відкрито бібліотеку ім. Джана Фостера Доллеса в будинку Міжцерковного Центру, в якому міститься головна кватира Крайової Ради Церков. На відкритті промовляв державний секретар Дін Раск, який говорив про заслуги Доллеса.

НА ЗЕЛЕНІ СВЯТА

„До ваших ми могил ідемо повні віри…" — співається в одній із наших пісень. З такою вірою і пошаною без міри відвідують могили своїх героїв всі народи, зокрема молодь, як це свідчить фотознимка американського пластуна - юнака, що в День Поминків кладе китицю квітів на могилі одного з воєнних героїв на Арлінґтонському національному цвинтарі у Вашингтоні

Богослужбами в церквах і парадами Америка вшанувала пам'ять героїв

Ню Йорк. — Американський нарід на Меморіяльний День вшанував пам'ять своїх героїв, які згинули в обороні волі в світі на фронтах в усіх частинах світу. На Арлінґтонському цвинтарі голова Сенатської Комісії Збройних Сил сенатор Ричард Б. Рассел склав вінок на могилі Невідомого Вояка в імені президента Кеннеді. Президент Кеннеді заявив у своїй промові в Бостоні, що Меморіяльний День треба б відзначати майже так само, як релігійні свята, бо ж відзначаємо чоловіків і жінок, які жертвували своїм життям за батьківщину. Гарна погода сприяла тому, що в більших містах відбулися військові паради, під час яких складали вінки на гробах поляглих. Також і за кордоном вшановано пам'ять поляглих вояків ЗДА, які спочивають в числі 120,000 на 22 цвинтарях у світі. 20 цвинтарів є в Европі, а по одному в Манілі на Філіппінах і Африці. Окремі молитви відбулися на вершку гори Шато - Тієррі у Франції, в Перл Гарборі над корпусом корабля „Арізона", що був затоплений японцями. В деяких країнах, як наприклад в Голляндії, місцеве населення опікується могилами американських вояків і їх прикрашує квітами і американськими прапорцями в Меморіяльний День. Від американської Революції аж по нинішній день більше як один мільйон американських вояків згинули в обороні своєї волі. Сумним явищем було те, що під час вільних днів згинуло в автових катастрофах 452 особи.

Українське „Вічная пам'ять" на американських цвинтарях

Минулого вівтірка, 30-го травня, на багатьох американських цвинтарях у містах, де є українські парафії і громади, невпинно лунало заупокійне „Вічная пам'ять", як пароху українських церков відправляли традиційні поминальні панахиди за спокій душі тих, що їх вже таки справді навіки прийняла гостинна американська земля. Приявність українських священиків на цвинтарях та їхні відправи звертали тим більшу увагу, що американські священики не йдуть на цвинтарі на такі відправи. На деяких цвинтарях метрополії Ню Йорку і Ню Джерзі звертає також увагу численність українських могил, як і тих, що їх відвідують, згадуючи покійників. Це можна було спостерегти зокрема на Вічно зеленому цвинтарі, на пам'ятниках якого записане й не одне ім'я з української історії. В приявності багатьох громадян і родини поблагословив на цьому цвинтарі всч. о. Іван Бала з Нюарку, в асисті п. Мик. Добоша, пам'ятники на могилах бл. п. радника Федора Олесницького та нотаря Мирона Мосори. Раніше всч. о. Бала з п. Добошем відправили панахиду на могилі покійного головного редактора „Свободи" д-ра Луки Мишуги та багатьох інших покійників.

Всч. о. Ілля Гаврилишин, заслужений, душпастир і громадянин, помер у Питсфілді

Питсфілд, Масс. — У понеділок, 29-го травня 1961 р., тут помер на 68-му році життя всч. о. Ілля Гаврилишин, один із тих заслужених українських католицьких душпастирів-громадян, що відіграли рішальну ролю у завершенні українського відродження. Свою душпастирсько-громадську працю продовжував Покійний і тоді, як прийшлось разом з численними своїми парафіянами покинути рідну землю. Бл. п. о. Ілля Гаврилишин народився 1-го серпня 1893-го року в Розгадові, повіт Зборів, у Західній Україні. Під час першої світової війни він, як старшина Української Галицької Армії, взяв участь у визвольних змаганнях українського народу та відбудові Української Держави. Закінчивши теологічні студії та прийнявши сан священика, Покійний був парохом Стрия та совітником Митрополичої Консисторії у Львові. Перейшовши всі злидні і недолі великого українськогоісходу після другої світової війни та поселившись остаточно в Америці, Покійний виконував душпастирські обов'язки на кількох парафіях, аж остаточно став парохом Питсфілд у Массачусетс, де й помер. Крім душпастирських обов'язків, Покійний був активний і в громадському житті, а одним із його громадських обов'язків було й головство Контрольної Комісії 150-го Відділу Українського Народного Союзу ім. Мих. Грушевського, членом якого був від січня 1951-го року. Осиротив Покійний дружину Софію та дітей Марію і Богдана. Панахида за спокій душі Покійного мала відбутись у середу, 31-го травня, а священичі похорони, з участю Преосв. Кир Амвросія Сенишина, єпископа Стемфорду, відбудуться в четвер, 1-го червня, о год. 10-ій ранку. Вічна Йому Пам'ять!

Женевська конференція про Ляос перервана внаслідку саботажу Москви

Женева. — Внаслідку саботажної тактики, веденої комуністичними учасниками на Женевській конференції про Ляос, ту конференцію перервано в минулий понеділок без визначення дня наступного засідання. Короткий комунікат заповідає тільки, що „дата найближчого засідання буде визначена згодом і вона відбудеться якмога найшвидше". Причиною сліпої вулиці, в якій опинилась та конференція є саботування комуністами формально проголошеного перемир'я в Ляосі. Комуністичні партизани, активно підтримувані військами з Північного В'єтнаму, продовжують свої атаки, а ЗДА відмовляються переговорювати в Женеві над політичними проблемами Ляосу під тиском воєнних операцій. Англія, Франція і Канада солідаризуються з становищем ЗДА. Голова англійської делеґації в Женеві Малколм МекДоналд і Георгій Пушкін даремне в три і пів годинній конференції намагались вийти з сліпої вулиці, бо на всі арґументи англійського дипломата названий большевик відповідав постійно „нєт". Саботажну тактику комуністів пояснюють м. і. бажанням свідомо проволікти конференцію до часу закінчення наради през. Кеннеді з Хрущовим у Відні, не знаючи, чи та нарада не вирішить чогось у справі Ляосу.

62 особи згинули в летунській катастрофі у Портуґалії

Лісбона. — У вівторок 30-го травня ц. р., між 1 і 2 годиною ночі західньо - европейського часу, потерпів катастрофу великий пасажирський 4-моторовий ракетний літак, що летів з Риму почерез Мадрид, Лісбону і Азорські острови до Венезуелі. Катастрофа сталася на захід від портуґальської столиці Лісбони, коротко після того, як літак, набравши пального, відлетів у дальшу туру. В чотири хвилини після того пільот дав ще знати, що „все в порядку", дармащо в тій околиці був тоді буревій. Коли не було ніяких сиґналів з літака, всі кораблі й літаки з даного обширу почали розшуки, які швидко потім відкрили недалеко одної пляжі рештки літака. На літаку були 62 особи, в тому 14 членів залоги, — за національністю це були південні американці, французи, італійці, портуґальці й еспанці. Літак був власністю голляндської лінії. Всі, що були в літаку, згинули. Здогадуються, що в повітрі стався вибух, що вказувало б на новий саботаж.

У Парижі почався судовий процес проти зворохоблених генералів

Париж. — В понеділок 29-го ц. м. почався перед спеціяльно для цієї цілі покликаним цивільно-військовим трибуналом проти двох генералів, які були проводирями військового бунту 22-го квітня ц.р. в Альжирі. Той бунт заламався в чотири дні пізніше і ці два генерали, Моріс Шаль і Андре Целлер, піддалися французьким властям та були арештовані й перевезені до Парижу. Два інші проводирі, генерали Раул Салян і Едмонд Жуго все ще скриваються. Трибуналові проводить президент цивільного французького Касаційного суду Моріс Патен, а суддями є чотири генерали, один адмірал і три цивільні судді. За французькою карною процедурою, розправа починається від переслухування обвинувачених, при чому вони, крім власних зізнань, відповідають на запити суддів, прокуратора і оборонців. В першому дні розправи генерал Моріс Шаль склав ревеляційну заяву про те, що він, як головний командант французьких військ в Альжирі не тільки завдав величезних втрат арабським партизанам, але успішно започаткував був переговори про капітуляцію партизанів з командантом найважливішого партизанського бойового відтинку. Ген. Шаль закинув урядові де Голя, що він необережними і зайвими контактами з екзильним революційним урядом альжирсько - арабських націоналістів сторпедував ті тайні переговори ген. Шаля з партизанськими військовиками; внаслідку справа передчасно виявилась і партизанський провід арештував та розстріляв того партизанського команданта разом з 480 іншими партизанами. У цій справі суд має переслухати колишнього делеґата в Альжирі Поля Делюврiє. Ген. Шаль закинув теж през. де Голеві, що той відкликав його з Альжиру проти його волі на пост команданта середньо - европейських військ в НАТО. Ген. Шаль твердив, що війна в Альжирі є війною „політичною" та що її ціллю було відразу зберегти Альжир при Франції, а не втратити його. У другому дні процесу зізнавав цілий ряд військовиків, змальовуючи настрої у французькій армії в Альжирі.

Секретар оборони має повне довір'я до шефів штабу

Вашингтон. — Секретар оборони Роберт С. МекНамара заявив на пресовій конференції 26-го травня, що він має повне довір'я до всіх шефів штабу і хотів би, щоб всі вони працювали на своїх постах аж до закінчення своїх каденцій. МекНамара заявив, що за кубинську інвазію він бере всю відповідальність на себе. Він і шефи об'єднаних штабів співпрацювали в ролі Пентаґону в кубинській інвазії, і тому, якщо зроблено якінебудь помилки в цій справі, то він несе за них відповідальність. Заява секретаря оборони появилася тиждень після того, як сенатор-демократ із Теннесі Альберт Гор закликав до резиґнацію голову Об'єднаних Шефів Штабу генерала Лаймена Лемніцера, кажучи, що на його місце повинен прийти „розумніший і здібніший чоловік". МекНамара заявив, що „шефи штабів є інтеліґентні досвідчені і віддані службі особи, і він уважає собі за честь те, що може з ними співпрацювати'". Після заяви МекНамари сенатор Гор сказав таке: „Секретар оборони висловився в цій справі трохи запізно. Він має право на свою думку в цій справі, а я на свою. Американський нарід є переконаний, що сталася велика помилка в кубинській справі".

Радаровий прилад вислідив ракету Атлас на віддаль 4,500 миль

Вашингтон. — Департамент оборони повідомив, що радаровий прилад, який є частиною протиракетної ракети „Ніке-Зевес", вислідив з успіхом ракету Атлас, яку випущено на віддалі 4.500 миль. Радаровий прилад „Ніке-Зевес" був заінстальований на острові Вознесіння, що лежить на середині віддалі Південної Америки і Африки. Ракету Атлас випустили були з летунської бази Кейп Канаверал на Флориді. Ракети „Ніке-Зевес" мають за завдання вислідувати і нищити ворожі далекосяжні ракети, які зближалися б до кордонів ЗДА. Уряд президента Кеннеді наказав припинити продукцію цих ракет, поки не відбудеться їх успішне випробування.

ПРЕЗ. КЕННЕДІ ВІТАЛИ ОВАЦІЙНО В ПАРИЖІ

ПРЕЗ. КЕННЕДІ ПЕРЕД ВІДЛЕТОМ ДО ПАРИЖУ ЗАПОВІВ ТВЕРДУ ПОЗИЦІЮ В РОЗМОВАХ З ХРУЩОВИМ. — ХРУЩОВ ПРИБУВ ДО БРАТИСЛАВИ ПОДОРОЗІ ДО ВІДНЯ

Париж. — Президент Кеннеді прибув із своєю дружиною і почотом кругло 100 осіб у середу в год. 10:30 перед пол. до Парижу (за східньо-американським часом було тоді 5:30 вранці) на триденну візиту. На летовищі „Орлі" привітали Президента през. Шарль де Голь з цілим урядом і дипломатичний корпус. У короткій привітальній промові през. Кеннеді славив знову де Голя, як „великого капітана західньої Европи". На шляху з летовища до центру Парижу багатотисячні маси Парижан вітали обох президентів, що їхали відкритим автом.

Президент Джан Ф. Кеннеді відлетів у вівторок 30 травня ц. р. о под. 10 вечором з нюйоркського летовища до Парижу на триденні наради з президентом де Голем, після чого він поїде до Відня на зустріч з Хрущовим. Перед своїм від'їздом Президент виголосив в минулий понеділок велику промову у Бостоні на зібранні 5.000 демократів, що вшановували 44-річчя Президента на бенкеті із 100-доляровим вступом. Президент покликався на слова відомого борця проти невільництва Вільямса Ґаррісона, який заявив був: „Думаю якнайсерйозніше. Не буду говорити двозначниками. Не буду шукати виправдання. Не поступлюсь ані на цаль. І мене слухатимуть". Президент застосував ці слова до своєї цьоготижневої зустрічі з Хрущовом. Він признав, що багато людей квестіонує вартість його рішення щодо зустрічі з Хрущовим, але пояснював те рішення фактом, що ЗДА і СССР мають в руках зброю масового знищення і тому треба оминути будь-яке непорозуміння, що могло б створити загрозу світової війни. Президент звернув увагу, що хоч він має тільки 44 роки, проте пережив вже три війни — дві світові і Корейську і в кожній з тих воєн завинив чинник непорозуміння, бо аґресори завжди вірили, що їх аґресія не зустріне збройного відпору. В наступному дні, у вівторок, Президент виголосив промову на бенкеті в Ню Йорку, уладженому на збірку фондів для боротьби проти пістряка (із вступів по $125 на бенкет та зголошених там пожертв зібрано $600.000). Президент висловив схвилювання, що З'єдинені Держави мусять видавати річно $45 до $50 більйонів на оборону, а тільки дрібну частину того на поборювання такого ворога людства, як є ним пістряк, що вбиває приблизно кожного четвертого американця.

Президент і його дружина замешкали у французькому міністерстві закордонних справ, в кімнатах, що їх тількищо звільнили бельгійський король і королева. Детально приготований поділ годин перебування Президента в Парижі передбачує одинаково ділові наради, як бенкети, прийняття, складення вінка на могилі Невідомого Вояка, відвідини балету, пресову конференцію в Асоціяції дипломатичної преси і т. п. імпрези.

Кеннеді і Бен Ґуріон відбули півторигодинну нараду

Ню Йорк. — Перед своїм відлетом до Парижу президент Кеннеді відбув в Ню Йорку в готелі Валдорф Асторія півторагодинну конференцію з ізраїльським прем'єром Давідом Бен Ґуріоном, якого він знав уже з своєї подорожі до Ізраїлю тому 9 р. і останньої візити Бен Ґуріона в ЗДА тому два роки. У короткому комунікаті говорилсь тільки пр „успішну розмову про світові проблеми", без названня конкретно теми розмови. За пресовими вістками Бен Ґуріон мав переконувати Кеннеді, що на Середньому Сході складається щораз загрозливіша ситуація у зв'язку з накопичуванням в тамошніх арабських країнах наймодернішої зброї совєтської продукції та ворожістю тих країн супроти Ізраїлю. Тому Бен Ґуріон буцім то настоював, щоб великі держави, включно з Совєтським Союзом, проголосили ґарантію для теперішніх кордонів всіх середньо-східних держав, що — проте — є нереальною справою з уваги на рішучу опозицію з боку арабських країн.

Гаммершилд стверджує, що совєтський бойкот йому не шкодить

Об'єднані Нації. — Генеральний секретар Об'єднаних Націй Даґ Гаммершилд заявив у пресовому інтерв'ю в минулий понеділок, що бойкотування його Совєтами не перешкоджує йому в його дипломатичній діяльності. Він заявив, що наслідки того бойкоту є „менші, як ви могли б думати". Кампанію проти Гаммершилда започаткував в минулому році Хрущов під час свого авантурницького перебування в Ню Йорку, а 14 лютого ц. р. большевики проголосили, що вони „не визнають" більше Гаммершилда за генерального секретаря ОН. З того часу Москва звертається своїми листами не до генерального секретаря, а „секретаріяту". Гаммершилд повідомив, що він склав в головному штабі ОН керівницьке тіло для справ Конґа і покликав туди, м. і., ірляндця д-ра Конора Круз О'Брієна. Він висловив надію, що ситуація в Конґо направиться із скликанням парляменту та підтримав ідею комуністичного ватажка з Конґа Антуана Ґізенґи, щоб парлямент скликати на „зневтралізований" летунській базі Об'єднаних Націй в Каміні, під сильною охороною військ Об'єднаних Націй.

У СВІТІ

● **Пацифісти**, які уладжують демонстраційні походи проти атомової зброї, задумують поїхати до Совєтського Союзу з транспарентами „геть з атомовою зброєю". Така одна група примаршувала з Сан Франсіско до Ню Йорку і хоче їхати до СССР. Газети передбачують, що большевики може й дозволять їм на таку демонстрацію в Москві, яка вимагатиме прогнання атомової зброї — з Англії й Америки, але мовчатиме про СССР.

● **Князь Нородом Шіганук**, голова держави Камбоджі, одного з сусідів Ляосу, заявив, що він бачить один шанс на 1000, щоб Женевська конференція про Ляос могла увінчатись успіхом. Покищо у Женеві повний застій, бо всі чекають на вислід конференції през. Кеннеді з Хрущовим, що відбудеться 3 і 4 червня у Відні. Громико від'їхав через Париж до Москви, звідкіля приїде до Відня разом з Хрущовим.

● **Валеріян Зорін**, представник Совєтського Союзу в Об'єднаних Націях, колишній кат свободи і незалежности Чехословаччини, який перевів там її повне підпорядкування Москві, „запротестував" проти щорічного призначування в бюджеті ОН по $10,000 на Комісію для досліджения відносин в комуністичній Мадярщині. Його „протест" відкинено.

● **Біллі Ґреґем**, відомий американський протестантський проповідник, який був на місійній подорожі в Англії, важко захворів там і зі шпиталю проголосив заперечення газетних пліток, наче б він запропонував $15,000 за участь на Богослужбі і $25,000 за перехід на християнську віру американському грачеві - обманцеві Мікі Коґенові, жидові.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

В невпинному поході

„Нашим найважливішим продуктом є прогрес" — реклямується одна із великих американських продукційних фірм. Це саме у великій мірі можна б сказати про Український Народний Союз, а минулотижневі річні наради Головного Уряду цієї великої організації дали на це багато чергових доказів. Кожна бо справа, що була на порядку нарад, була обговорювана і вирішувана саме під знаком дальшого поступу, ліпшого достосування до нових обставин, повнішого використання нових можливостей, кращої служби своїм членам та більшого вкладу в загальний розвиток.

Український Народний Союз різниться від подібних приватних установ головно тим, що він, як народна організація, виконує свою службу не для того, що в цій країні називається бизнесом і що мають на меті приватні підприємства, але цілком навпаки, він „робить бизнес", щоб могти краще виконувати свою службу, щоб служити своїм членам та їхнім ближчим і дальшим цілям, бо для того він був створений. Тому то й на нарадах Головного Уряду головною турботою є не проблема, як „зробити" ще один, два чи десять мільйонів, але як можна ще краще і ще ефектовніше служити своїм членам та їхнім ближчим і дальшим цілям, як придбати ще більше майна, щоб цю службу можна було виконувати.

Цим і виясняється, що центром уваги проводу УНСоюзу завжди була і залишається проблема постійного збільшування кількости членів. Вони є основою і головною метою тієї служби, для якої УНСоюз був створений та яку виконує. Вони включаються в ряди УНСоюзу у власному інтересі та в інтересі своїх родин, вибираючи в УНСоюзі те життьове забезпечення, що стало невід'ємною і одною з перших складових частин американського способу життя та американської системи, а при цьому акумулюючи спільно велике майно, створюють спільноту, велику громаду людей, творять справжній союз ідей, праці та інтересів, вартости і значення та впливів і можливостей якого не можна б перецінити.

Зайво було б наводити приклади і докази тієї служби, що її виконує УНСоюз уже впродовж 67 років свого існування. Ця служба охоплює однаково, як наше інтивідуальне так і спільнотне життя, від забезпечення родини на випадок, як не стало б її хлібодавця починаючи, а на величезному вкладі у всебічний розвиток нашої громади та на замітній допомозі у визвольних змаганнях нашого народу кінчаючи.

Останні наради Головного Уряду УНСоюзу винесли цілий ряд рішень і постанов, що мають цей невпинний прогрес цієї організації для ще кращої і ще видатнішої служби своїм членам і своєму народові знову збільшити і приспішити. Під цим кутом і з думкою про це введено або рішено перевірити можливість введення ряду вдосконалень в забезпеченеву систему УНСоюзу, винесено відповідну резолюцію щодо дальшого розвитку видавництва, схвалено ряд нових привілеїв для членства та найширшого загалу працівників УНСоюзу, під цим кутом невпинного прогресу та його ґарантії переведено також необхідні доповнення та зміни в проводі цієї організації. УНСоюз має всі вигляди на те, щоб у своєму невпинному поході зробити черговий великий крок уперед, якщо тільки сповняться останні слова покійного головного предсідника УНС сл. п. Дмитра Галичина і всі союзовці візьмуться до праці з новим завзяттям і новою енергією.

Подорож Президента

Президент Джан Ф. Кеннеді вперше за час свого урядування виїхав у вівторок 30-го травня ц. р. на наради з французьким президентом де Голем, потім з большевицьким диктатором Хрущовим, врешті з англійським прем'єром Мекмілленом. Його рішення провести розмови із двома західньо-европейськими союзниками Америки з обох світових воєн — не викликають найменших сумнівів. Особливо за правильний тактично-політичний крок вважали рішення Президента першому поїхати до Парижу, щоб задовольнити амбіцію 70-річного французького президента, що його Кеннеді назвав „великим капітаном західнього світу". Між Америкою і Францією існує традиційна приязнь від зарання історії З'єдинених Держав, від днів їх визвольної війни. Ця приязнь захмарилась дисонансами на тлі розбіжностей поглядів між Вашингтоном і Парижем щодо характеру НАТО і його збройних сил, методи західньої політики, ролі Об'єднаних Націй і західньої політики на терені Азії й Африки. Але водночас ніколи не були захитані основи військово - політичного союзу, спільна відданість справі волі та спільне розуміння конечности одностайного західнього фронту проти загрози збоку Москви. І тому як раніше Д. Д. Айзенгавер, так тепер і Кеннеді слушно старається зберегти американсько - французькі взаємини якнайтіснішими і найкращими.

Зовсім інша справа з конференцією з Хрущовим. Вона зайва з трьох причин: 1) безпосередні переговори Президента З'єдинених Держав з кремлівським диктатором засадничо шкідливі, бо тільки скріплюють авторитет російського ватажка, не приносячи ніякої користи вільному світові; 2) теперішня зустріч не підготовлена мериторично, себто не має ніяких не то ґарантій, але й шансів на будь-які конкретні політичні користі, на зговорення в будь-якій конкретній справі, для добра волі і миру в світі, — 3) теперішній момент тактично несприятливий, бо ввесь комуністичний бльок саме тріюмфує в зв'язку з своїми перемогами в Ляосі і на Кубі та очорнює ЗДА у зв'язку з расовими авантюрами в Алабамі, а пов'язання зустрічі з Хрущовим із візитою в Парижі поменшує значення американсько-французьких нарад.

Очевидно, що всі американці і всі люди у вільному світі бажають Президентові успіхів в його подорожі, в усіх його нарадах. Проте, щиро бажаючи йому успіхів, трудно звільнитися від гнітючого сумніву: який може бути успіх із розмов з Н. Хрущовим?!

Трактори за людей

Ще задовго перед початком єрусалимського процесу проти Адольфа Айхмана було відомо, що той гітлерівський керівник акції поголовного винищування жидів за останньої світової війни запропонував був представникам жидівської громади на Мадярщині відпустити 100.000 жидів за кордон взаміну за 10.000 вантажних авт для німецької армії. Командування альянтських збройних сил не погодилося скріплювати в такий спосіб гітлерівської армії, і всі ті жиди — разом з 300.000 своїх земляків, членів жидівської громади на Мадярщині — згинули. Нацистську ідею обміну живих людей за машини повторив недавно комуністичний диктатор Куби Фідель Кастро, запропонувавши звільнити взятих ним у полон після невдалого висаду 17-го квітня ц. р. 1.240 кубинських революціонерів — за 500 тракторів. Американські кореспонденти на Кубі твердять, що Кастро зробив ту пропозицію жартома, сам не вірячи в її реальність.

Як відомо, створився комітет під проводом пані Елінор Рузвелт, робітничого лідера Волтера Рутера і президента університету Гопкінса з Балтімори, Мд., д-ра Мілтона Айзенгавера, який почав по всій країні збірку грошей на закуп 500 тракторів. Виявляється, що сам президент Кеннеді телефонічно просив названих осіб зайнятися „приватно" тією акцією, підтримуючи її, як ніби харитативну допомогу людям, що боролися за справедливу справу. Однак, ніхто не піддає під сумнів того, що вся ця історія є проблемою не гуманітаризму, а — політики. Американські чинники опинились в прикрій ситуації, як почасти морально відповідальні за долю кубинських борців. Але ж ті борці — не діти, вони знали, що революція проти диктаторського режиму Фіделя Кастра це не жарти, і що не було ґарантії на успіх висадної операції. Отож озвалися дуже поважні голоси критики, головно з рядів членів Конґресу, чи правильно було піддаватись політичному шантажеві Фіделя Кастра. Адже відомо, що шантажист, який бере викуп, ніколи на одному шантажеві не зупиняється і використовує згодом кожну нагоду, щоб його повторити.

Б. Галайчук

САМОВИЗНАЧЕННЯ І НЕВТРУЧАННЯ

Буенос Айрос. — Право — гармонійна, суцільна система норм, зорієнтованих на осягнення якоїсь окресленої цілі, тому лише в тій цілі можна знайти критерій для інтерпретації норми при її застосуванні. Хто тратить з ока те цілеспрямування, стосує право „згідно з буквою, а не з духом", стає невільником тексту, бездушним автоматом для механічного стосування „параграфів". З безрадною резиґнацією стоїть він перед переступцем, який ховається за правну норму і, даючи їй самовільну інтерпретацію, зживає її для здійснення протиправних цілей. Таку хибну юридичну формацію можна зустріти часто в Латинській Америці при стосуванні внутрішнього та міжнародного права.

Наприклад, минулого року арґентинські комуністи, підшиваючися під фірму пероністів, розгорнули були масову терористичну акцію. Раз-у-раз вибухали бомби на залізничих рейках, у каварнях тощо, загрожуючи Богу духа винних людей. Тому, що поліція і нормальні суди виявилися вповні нездатними, боротьбу проти терроризму доручено армії. Кількадесят терористів стали перед військовими судами — і бомби перестали вибухати. Кошмар минувся, усі зідхнули з полегшею, але це зовсім не перешкоджає опозиції твердити, що введення військових судів для терористів це безправ'я, потоптання конституції, що між Арґентиною та Кубою вже немає різниці і т. д.

⁂

Подібний вузько - леґалістичний підхід до міжнародного права виявився при встановленні комуністичного режиму на Кубі та включенні тієї держави у комуністичний бльок. Згідно з опінією, що переважає в латиноамериканських урядових колах, допомога ЗДА при недавньому десанті кубинських повстанців порушила засади невтручання та самовизначення народів, визнані Хартією Організації Американських Держав. Тим більшим переступом була б, само собою, акція проти кастрівського режиму, ведена некубинськими руками в рамах згаданої організації чи індивідуальна збоку ЗДА.

Слушно завважив президент Кеннеді, що кожне право мусить мати якусь форму здійснення, і що коли в якійсь країні немає демократичних виборів, залишається єдиний спосіб самовизначення: збройне повстання. Не менш слушно завважив тоді Хрущов, що кубинські повстанці не могли впасти з неба, а мусіли відчалити з території якоїсь американської держави. Справді, коли Кастро відчалював з мехіканської пристані, це було здійснення права самовизначення кубинського народу, без інтервенції збоку Мехіко. Навпаки, протикастрівський десант був чомусь брутальним порушенням двох священних засад: невтручання та національного самовизначення.

Яким способом може кубинський народ самовизначитися без виборів? Латиноамериканські суперлеґалісти здебільша збувають це питання мовчанкою. Може вважають, що Кастро дістав право самовизначення на доживоття; може думають, що вибори це перестаріла буржуазна форма національного самовизначення, і тому заступила її прогресивніша форма: маніфестації кубинських міліціонерів. Дехти висмикуються, обертаючи кота хвостом: без невтручання — мовляв — неможливе національне самовизначення.

Куди легше латиноамериканським леґалістам арґументувати засаду невтручання — відігріваючи в сотий раз спогад про брутальні, самоспогад про інтервенції Теодора Рузвелта і Вудро Вилсона. Сформулював таку арґументацію еквадорський президент Веляско Ібарра, відповідаючи на заміт місцевої консервативної партії, мовляв: виступаючи проти антикастрівської інтервенції, він виявив себе комуністом.

Він дивиться на справу з вигідної і ефективної — далекосяглої перспективи. „Необхідно — мовляв — охопити зором всю панораму, необхідно бачити не лише Кубу, але й загал еспаноамериканських країн, і не лише 1961-ший рік, але й майбутність еспаноамериканських народів... Коли сьогодні сильна нація переведе інтервенцію для такої цілі, завтра хтось інший зробить це під іншим претекстом, тоді в усій Еспанській Америці запанують непевність і страх... Теперішня хартія американських держав визнала засаду невтручання як найвищий осяг Америки. Коли сьогодні порушимо ту хартію, ламаючи її основну норму, тоді прийде хаос..."

⁂

Того самого дня можна було зустріти в часописах і іншу думку про інтервенцію: куди ширше з'ясована і розроблена з правничого погляду, вона підписана всіми дотеперішніми міністрами закордонних справ Костаріки, які впродовж 40 років вели дипломатію тієї невеличкої республіки.

Документ порушує складне питання відношення між внутрішнім і міжнародним правом. Перевразливлені на пункті суверенности, латиноамериканські уряди не беруть в рахубу, що традиційна концепція необмеженої суверенности збереглася донині лише в совєтській доктрині, не на Заході. Хартія ОАД — постановляє, що демократичний лад обов'язковий на американському континенті; тим самим та хартія „виключила репрезентативну демократію та пошану прав людини з внутрішньої компетенції поодиноких держав, замінивши їх на міжнародні зобов'язання". Іншими словами: введення комуністичного ладу не є внутрішньою справою Куби, бо воно порушує реґіональну, американську норму міжнародного права. На жаль — признає документ — бракує міжнародної норми, яка дозволила б силоміць усунути в будь-якій американській державі диктатуру, встановлюючи замість неї демократію. Самий лише диктаторський характер Кастрового режиму не дає правної основи до інтервенції.

Та це не є звичайна диктатура льокального характеру — бож відомо, що вона користується „фанатичною підтримкою міжнародного комуністичного руху, господарською та мілітарною допомогою могутніх тоталітарних урядів совєтського бльоку", і служить за головну кватиру комуністичної субверсії на Латинську Америку. Міжамериканський договір про взаємну допомогу, підписаний у 1947 році в Ріо де Жанейро, передбачає санкції на випадок загрози інтеґральности або суверенности будь-якої держави континенту, навіть не збройної (статті 5 і 8). Такі санкції не вважаються за порушення засади невтручання (19 стаття). Декларація прийнята в Каракасі стверджує, що піддання будь-якої держави континенту під контролю міжнародного комунізму (залишаємо на боці питання, чи той термін щасливо підібраний) „творило б небезпеку для суверенности й незалежности американських держав, загрожуючи мирові в Америці, і вимагало б скликання консультативного зібрання міністрів закордонних справ, щоб відзначити відповідні заходи, згідно з зобов'язуючими договорами".

„Уважаємо, — приходять до висновку колишні міністри, — що єдиним леґітимним засобом оборони проти такого роду аґресій, як теперішня, що йде через Кубу, є збірна акція, юридично постановлена".

Чому до такої акції не дійшло? З вини різних латиноамериканських урядів, які виступають проти інтервенції, фальшиво інтерпретуючи засаду невтручання. Тому Організація Америк. Держав не спромоглася навіть зажадати від кубинського уряду, щоб шанував зобов'язуючі договори. І коли вона не спроможеться на належну акцію, то втратить увесь свій пре-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Любомир О. Ортинський

УКРАЇНСЬКА ТЕРМІНОЛОГІЯ У ВАТИКАНСЬКОМУ ШЕМАТИЗМІ

Багато злої крови й оправданого обурення викликало серед українців - католиків уживання Римом назви „рутені" на окреслення вірних нашої Церкви й української національности. Бо хоч ця назва історична і свого часу нею послуговувались, як своєю, наші предки на західніх землях, зокрема в стосунках з Римом, все ж, з біґом часу й з політичною емансипацією нашого народу, ця назва, з одного боку, стала архаїчною, а з другого з нею почав асоціюватися спогад про національно - політичний занепад і поневолення нашого народу. Молоде українське покоління, зокрема після визвольних змагань і створення Української Держави в 1917 - 20 роках, сприймало цю назву як образу та дискримінацію ще й тому, що поляки, окупувавши Західню Україну, накидали нам цю назву, змагаючи до здійснення свого старого пляну „ґенте рутенус — национе польонус". Як відомо, цю дивовижну комбінацію створили поляки на те, щоб нашу національну відрубність здеґрадувати до етноґрафічної категорії, національно - політичною надбудовою, якою мала бути польська нація і польська рація стану.

Самозрозуміло, що проти вживання такої назви мусіла протестувати національно свідома ґенерація українців, домагаючись впровадження до термінології ватиканських листів властивої назви — українець, український. Ще й тому, що зберігання назви „рутені" на окреслення українців - католиків виставляло нашу Церкву на атаки збоку совєтської пропаґанди, яка з поміччю відповідних цитат намагалась доказувати, що навіть сьогодні Рим не хоче признати самого існування українського народу. Також у взаєминах між українцями затримання Ватиканом терміну „рутені" ставило католиків в некорисну позицію і давало притоку деяким колам твердити, що Ватикан ворожо наставлений до українського народу.

Нам відомо, що вже від довших років наші ієрархи звертали увагу Святої Конґреґації на цю термінологічну аномалію, а в 1959 і 1960 рр. вислано, між іншим також і з Ню Йорку, спеціяльні петиції до Конґреґації з підписами численних мирян, в яких висловлено прохання замінити архаїчну назву „рутені" на властиву „україні".

На підставі нового видання Ватиканського шематизму: Аннуаріо Понтіфіціо 1961, Чіта дель Ватікано, можемо стверджувати, що згадані вище заходи увінчалися успіхом і що вперше в цьому шематизмі впроваджено українську термінологію.

Аннуаріо Понтіфічіо — це офіційний провідник Римської Курії про стан Церкви в цілому світі. Є в ньому списки всіх монсеньйорів, єпископів, архиєпископів і кардиналів; короткі інформаційні довідки про єпархії, довідки про чини і т. п. На 1.784 сторінках малої вісімки зібрано петитом найістотніші інформації про Католицьку Церкву, подано короткі історії єпархій, склад різних Конґреґацій, поіменний список.

Найцікавіший, а заразом найбільше інформативний, коли йде про вживання терміну на окреслення нашої національности, є розділ, затитулований „Седе резіденціялі". Переглянувши назви міст, осідків єпархій, стверджуємо, що всюди на місці, де колись стояла назва „рутені", „рутенорум", тепер впроваджено назву „украіні'. Для прикладу подаємо в оригінальному латинському звучанні шематизму довідку про Львів, Торонто і Стамфорд:

"Lwow, Lviv, Leopoli... degli Ucraini (1540; Vesc. cattolici dall's. 1677; Arciv. 22 febb. 1807 Leopoliensis Ucrainorum (Ha unito il titolo di Halicia o Halyc, Halicz, Haliciensis e quello di Vesc. di Kamieniec, Camenecensis Ucrainorum...)"

"Toronto degli Ucraini (3 nov. 1956), Torontinus Ucrainorum, gia Esarc. Ap. .."

"Stamford degli Ucraini... Stafordensis Ucrainorum suffr. di Philadelphia degli Ucraini..."

Таким чином врешті впроваджено властиву термінологію, а заразом і уніфікацію до Ватиканської канцелярії. Для прикладу, в шематизмі Понтіфічіо Аннуаріо за 1958 р. на окреслення українських католиків ми знайшли такі різні, деколи баламутні, назви: „Ніколя Чарнецкий (ді ріто біцантіно), Візітаторе пер ґлі славі... Есарка Апостоліко пер і фіделі ґаліціяні ді ріто біцантіно... „Саскатун деі Рутені..." і архиєпископ Ів. Бучко (Україна). Справді тяжко було вгадати, що йде тут про вірних одного й того самого обряду і тієї самої національности.

Відзначаючи, як відрадне явище, впровадження української термінології до офіційного вжитку Ватиканської канцелярії, можна сподіватися, що в майбутніх виданнях Понтіфічіо Аннуаріо будуть усунені й ті рештки похибок, що їх подибується в цьогорічному виданні.

Олег Лисяк

ОДНА НІЧ У ВАВИЛОНСЬКІЙ ВЕЖІ

„Мус-та-фа! Мус-та-фа!" — дереться за мною, наче хор бусурменів - яничарів з опери, пару сотень турків, що сидять трохи вище. Інша група відповідає глузливо, також скандуючи: „Ча-ча-ча!" Певно якісь аматори ритму каліпсо.

Трохи нижче прихильник німецького стилю вигукує раз-у-раз: „Авф ґете, Віллі!" — а йому у відповідь линуть слова з виразно муранівсько-зарваницьким акцентом: „Ніке ґут! Забагато мах шнель!".

Де ж ми є? Якраз на повороті нюйоркської вавилонської вежі, себто на славному спортовому стадіоні „Поло Ґравндс", який бачив уже й небіжчика ідола американського бейзболу Бейб Ґута, і американських футболістів — „Іґлс", а тепер став пристановищем Міжнародної футбольної ліги, що нею заправляє Вілліям Какс.

Тепер, якраз у цей травневий вечір, на стадіоні, бездоганно освітленому могутсіми прожекторами, грають в копаний м'яч, по-загальносвітовому футбол, бо лише в Америці „футболом" називають гру, яку грають усіма частинами тіла, крім ніг. Знаю, бо маю в хаті одного такого „американського" футболіста.

Десять тисяч людей на нелетенському стадіоні, який може вмістити багато більше, реаґують на події, що відбуваються на площі так гостро, як (вжиймо модерного порівняння) „Жілет Супер Блю Блейд". Ці люди, які прийшли на „саккер", розуміються на цьому спорті і коментують його всіма мовами й діялектами новітнього Вавилону.

Залишаємо грище, коли гра закінчується перемогою футболістів Туреччини і їхні земляки - болільники на радощах вистрибують і махають бусурменськими прапорцями з півмісяцем, вигукуючи своє „Мус-та-фа!" Хтось за мною муркотить: „Нема на вас Байди Вишневецького з луком і стрілами! Або хоч Леня Скоценя..."

Коли підземка викидає нас в районі Пенсилвенійської стації, ще зарано, щоб кластися спати. Треба ще заглянути до готелю — може був телефон з хати, може якийсь лист, може Івась Керницький таки не пішов на виступ трупи Мойсеєва до Медисон Сквер Ґардену і питав за мною?

У вінді, яку відкриває милий порторіканець у блакитній уніформі, їде нас кількоро: якісь дівчата у модних квічастих плащах, якісь хлопці в кавбойських шовкових сорочках. Вони трохи нагадують карикатури на совєтських „стиляг" з „Крокодила", думаю, і якраз в тому моменті чую за собою слова:

— Ну і зачем волноватся? Ето уже после спектакля...

Правда! — та ж у готелі „Ґовернор Клинтон" перебуває тепер група Мойсеєва. Це вони — якраз повернулись з вистави.

— Почему ти волнуєшся? — продовжує молодий голос із тією певністю, яку дає почуття, що вас в цьому американському готелі ніхто не розуміє. Знаємо і ми це миле почуття, і знаємо як воно підводить. Другий голос відповідає:

— Ну і как не волноватса? — цей голос має такий м'який акцент, що я не витримую. Не обертаючи голови кажу:

— І в самом делє: зачем волноватса? І... взагалі: чому ви хвилюєтесь?..

Тиша — переїздимо кілька поверхів, аж порторіканець у блакитній уніформі відкриває

(Закінчення на стор. 4-ій)

I. Світ

ШЕВЧЕНКОВІ РОКОВИНИ В АЗІЇ

(1)

Не маємо точних даних про святкування Шевченкових роковин у минулому столітті на Далекому Сході та Сибіру, бо з тих часів дійшли до нас леше фраґментаричні відомості. Отже, можемо припускати, що таких святкувань було дуже мало.

Наші відомості про культурне життя українців в Азії набирають конкретних рис тільки з кінця 90-их років минулого століття, а від 1903 р. вони були вже реєстровані в періодичній пресі або в різних книжках, у вигляді спогадів, описів та різних документів, якщо не рахувати кількох загального характеру дописів у „Свободі", Джерзі Сіти, або в „Київській Старині".

Українська Студентська Громада, яка існувала при Орієнтальному Інституті у Владивостоці, влаштувала перше Шевченкове свято в 1909 році. На жаль, вона примушена була припинити свою діяльність через репресії, що посипалися тоді на високі школи від міністра народної освіти. Однак, ідея влаштування Шевченкових свят була вже досить поширена, і артист Розсуда-Переверзів зорганізував такі святкування у 1910 та 1911 р. в Микольську-Усурійському на Зеленій Україні.

У першім десятиріччі XX століття існували на Далекому Сході різні українські гуртки, театральні й культурно - політичні, але останні тільки нелеґально, бо відкрито вести таку працю в ті часи було неможливо. Головна їх діяльність зосереджувалась на Приморщині. На Амурщині, в Благовіщенську, був український клюб, статут якого затвердив генерал-губернатор Далекого Сходу, людина досить ліберальна, хоч і зв'язана тісними зв'язками з царським двором.

Восени 1912 р. український клюб у Благовіщенську фактично не діяв, але з приїздом К. Рибка та інших постала ініціятивна група, яка взялася за відновлення його діяльности. В січні 1913 р. скликано Загальні Збори членів клюбу, на які явилося до 400 осіб. Головою клюбу обрали військового лікаря В. Підгасцького. Коли військова влада про це дізналася, його забрали з Далекого Сходу й призначили до Фінляндії. В часи революції він переїхав до Києва, і пізніше був суджений разом з іншими в справі СВУ.

Головою клюбу після від'їзду д-ра Підгасцького став п. Шаль, директор броварні. Він повів дуже активну працю, яка дозволила в березні влаштувати велике Шевченківське свято в міському театрі. В цей час у місті перебувала театральна трупа К. Л. Кармелюка - Каменського, яку притягнули для участи в святі, крім того зібрали українців, що співали в церковних хорах міста, і таким чином склався хор з 120 осіб, яким диригував п. Задольський.

Заля була розкішно прибрана килимами, плахтами, портретами українських діячів. Народу зібралося так багато, як ніколи не бувало в тому театрі. В першому ряді сиділо багато військових, а серед них військовий губернатор та віце-губернатор Чаплинський. Після доповіді, складеної за біографією Ол. Кониського, відбувся концерт.

Слід згадати, що не обійшлося при цьому без турбот. Коли завіса піднеслася й на сцені стало видно могилу з хрестом, жандармерія наказала забрати хрест, а після доповіді текст її відібрали у доповідача, запитавши, чи давав він її до цензури. Поліцмайстера, який підписав текст доповіді, пізніше звільнено з посади.

Жандармерія рішила закрити клюб і арештувати провідників, але завдяки військовому губернаторові, зокрема Чаплинському — справу припинили, а від управи клюбу зажадали обіцянки, що подібних рефератів більше не буде. Пізніше клюб вів дуже активну працю, передплачував українську пресу, мав постійний театр. Так було аж до революції 1917 року.

В сусідній Манджурії, де початки українського життя нотуються від 1902 року, виявилося воно в клюбових і театральних формах, і тільки в Харбіні почали влаштовувати Шевченківські свята від 1906 року, коли в театрі „Северная Манджурия" виставлено „Назара Стодолю". Потім цю драму виставила трупа Каганця на сцені військового театру, в так званому Корпусному Городку заходом поручника Пахотянського.

В наступному 1907 році в театрі „Портсмут" влаштовано вечір у пам'ять Шевченка, прибуток з якого в сумі 700 рублів був призначений на користь голодуючих. Виставлено знову таки „Назара Стодолю".

На початку лютого 1907 року режисер української секції драматичного товариства в Харбіні, С. Морозенко, закликав через пресу „всіх, хто шанує Кобзаря України, на нараду в справі влаштування свята в його честь".

26-го лютого (ст. ст.) в Пристанській церкві була відправлена панахида в 46-ту річницю смерти поета. Свята не вдалося організувати так, як плянувалося, але театр Арнольдова дав окрему виставу: крім „Назара Стодолі", виставлено також „Вечорниці" Ніщинського. Хор відспівав „Заповіт". В складі цієї трупи був знаний на Далекому Сході артист - режисер Розсуда, що залишився в Манджурії з колишньої трупи Мирославського.

Театр Арнольда виставляв українські п'єси від січня 1907-го року аж до осени, коли ініціятива перейшла до української секції літературно - драматичного товариства в Харбіні. Пізніше ця секція заходилася коло створення свого власного клюбу, виробила статут і наприкінці року передала його на затвердження адміністрації Східньо - Китайської залізниці, що мала владу над вузькою смужкою манджурської території, якою проходила залізниця. Тим часом секція влаштовувала вистави в театрі „Портсмут". Статут клюбу був затверджений 7-го грудня (старого стилю).

НАШИМИ ЩЕДРИМИ ПОЖЕРТВАМИ ЗБУДУЙМО У ВАШИНГТОНІ ПАМ'ЯТНИК, ДОСТОЙНИЙ ВЕЛИКОГО ШЕВЧЕНКА, УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ І АМЕРИКАНСЬКОЇ СТОЛИЦІ!

ЗВЕРНЕННЯ МИТРОПОЛИТА УПЦ В ЗДА

НА СВЯТО 4-ГО ЧЕРВНЯ 1961 Р. В БАВНД БРУКУ, Н. ДЖ.

Четвертого червня ми зберемося всі в Бавнд Бруку, навколо Храму-Пам'ятника, що тепер добудовується.

Того дня ми вкладаємо в стіни цього Пам'ятника цеглини наших вікових святинь у Києві, в столиці України, — цеглини з мурів катедри Святої Софії Київської і Церкви Успіння Пречистої Діви Марії зо Свято-Печерської Лаври, теж у Києві. Обидві ці святині на нашій Землі з XI віку. Вони — свідки вікового буття нашого народу. Вкладаючи їх, цеглини, в стіни нашого Храму - Пам'ятника, ми лучимо наш Пам'ятник з цими Святинями, робимо наш Храм-Пам'ятник їх історичним продовженням.

Наші, всіх нас, збори й молитви 4-го червня навколо стін нашого Храму-Пам'ятника мають бути і, я вірю, дійсно будуть „печаттю" нашого твердого рішення довести будову нашого Храму-Пам'ятника до кінця та достойно оздобити його всередині. Храм-Пам'ятник має бути відповідним звеличенням нашої важкої, але й великої доби в житті Українського Народу. Я кличу Вас, Отці, Брати й Сестри, до великої посвяти цій цілі наших намірень.

Возведімо - збудуймо Живий Пам'ятник нашій величній Добі! Вона заслуговує цього. Вона не може затратитись через наше недбання й забуття. Пам'ятник цей буде завжди живий для нас. Ми не лише будемо його оглядати й подивляти, в Нім ми будемо, по вірі нашій, віками молитись за долю, за будучність України, за Божу Опіку над її розсіяними по цілім світі дітьми. В Нім і навколо Нього ми будемо творити наше діло, наше життя. В Нім наші молитви за мільйони Жертв, що їх наш Народ положив за Волю України, будуть віками линути до Бога. Навколо Нього, ми в це віримо, буде рости діло Рідної Церкви нашого Українського Народу, Церкви — Носія сили Духа Народу, Його єдности та незламности Його волі доходити всього в житті потрібного.

Возведімо ж цей Живий Пам'ятник! Ми зможемо, коли захочемо, зробити наш Храм-Пам'ятник дійсно Святинею для нас усіх. Нехай стане Він для нас тим, чим стали для нас Свята Софія та Печерська Лавра!

Наша доба — доба великих, ще нездійснених мрій та надій, доба великих печалей і заслуговує на достойне звеличення її.

Тисячі тих, що полягли на бойовищах у цій добі, десятки тисяч розстріляних, сотні тисяч тих, що загинули на засланнях, в невільничій праці, мільйони виголоджених, — чи їх ми маємо, чи їх можемо забути-!

Ще й тепер наш народ штучно розсівається в цілі підриву його життя по сибірських та азійських просторах. Ще й тепер наша земля штучно засівається московським зіллям і, однак, не гнеться сила нашого народу... Він і далі вперто бореться за свою Землю, за свою Державність, за свою Церкву, за свою Свободу...

Возведімо ж цій добі наш Живий Храм - Пам'ятник!

Чинно діймо в Нім і навколо Нього! Цього вимагає наш час!

До цього кличе нас Рідна Церква!

Свято 4-го червня нехай стане для нас усіх незабутнім моментом нашої присвяти так вказаним цілям і розумінням!

Боже Благословення нехай буде над усіми Вами!

З любовію

† ЮАНН, Митрополит.

САМОВИЗНАЧЕННЯ І НЕВТРУЧАННЯ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

стиж, і дні її будуть пораховані.

Бо тоді — продовжує документ — ЗДА матимуть право, як провідник західнього бльоку, скасувати міжамериканські договори, і діяти на власну руку, однобічно, коли вважатимуть, що їхня безпека загрожена. Кінцевий висновок: „Мусимо рятувати ОДА, втримати міжамериканську систему і, що важніше, мусимо охороняти латиноамериканські уряди від комуністичної субверсії".

Останні речення пригадують альтернативу, що її поставив був Кеннеді під час кубинського висаду: „Коли панове Льопес Матеос, Веляско Ібарра і Ко боронять кастрівський режим в ім'я псевдолеґалістичної інтерпретації засади невтручання та національного визначення — так Бог з ними. Але з цього не виходить, щоз ЗДА мали загибати разом з Латинською Америкою, щоб мали толерувати у себе під боком соціялістичну республіку, самовизначену самим гаванським совнаркомом. „Було б великою помилкою приймати, в ім'я толерантности, що право самовизначення мають не народи, а уряди," — підкреслюють колишні міністри Коста-ріки.

● У Південно - Африканському Союзі підпільні організації аттохтонних муринів заповіли генеральний страйк на три перші дні цього тижня у зв'язку з проголошенням тієї країни самостійною респуеблікою 31-го травня ц. р. Біло-расистський уряд переводить масові арештування, намагаючись викрити, хто є організаторомз того пляну та заповів, що тих, які не являться два дні до праці, звільнять.

ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ ВШАНУВАННЯ ПАМ'ЯТИ СИМОНА ПЕТЛЮРИ В АМЕРИЦІ
Т-ВО ПРИХИЛЬНИКІВ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНЬОЇ РЕСПУБЛІКИ, ВІДДІЛ НЮ ЙОРК

— влаштовують —

АКАДЕМІЮ

Присвячену вшануванні

СВ. ПАМ'ЯТІ СИМОНА ПЕТЛЮРИ

Голови Директорії і Головного Отамана Військ Української Народньої Республіки в 35-ту РІЧНИЦЮ ЙОГО ТРАГІЧНОЇ СМЕРТИ

в суботу, 3-го червня 1961 р.
в 7-ій годині вечора

в залі Washington Irving High School Auditorium, 40 Irving Place (Between 16 and 17 Street) New York, N.Y.

Академію відкриє ген.-пор. О. ЗАГРОДСЬКИЙ, голова Комітету;
ДОПОВІДЬ виголосить д-р Ярослав БІЛІНСЬКИЙ.
В мистецькій частині програми Академії беруть участь:
а) Український Репрезентативний Хор „ДУМКА" з Нью Йорку. — диригент І. ЗАДОРОЖНИЙ;
Фортепіяновий супровід — д-р А. ВЕРНИК;
б) Професор-композитор Микола ФОМЕНКО і сопрано пані Ізабела ОРЛОВСЬКА-ФОМЕНКО;
в) Деклямація — Оля КИРИЧЕНКО.

Закликаємо Українські Організації, Установи, Товариства і все Українське Суспільство взяти участь в Академії.

КОМІТЕТ.

СПІЛКА УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ АМЕРИКИ

„СВОЮ УКРАЇНУ ЛЮБІТЬ"
Т. Шевченко

ДРУГИЙ ВЕСНЯНИЙ ЗЛЕТ ЮНАЦТВА СУМА

— відбудеться —

в днях 3-го і 4-го ЧЕРВНЯ 1961 р.
на ОСЕЛІ СУМА — в ЕЛЛЕНВІЛЛІ, Н. Й.

В ПРОГРАМІ:
Шевченківський монтаж — Спортові змагання — Теренові гри
Сумівські вогні — та пописи Юнацтва.

З нагоди відкриття сезону на Оселі — в СУБОТУ, 3-го ЧЕРВНЯ ц. р.
— відбудеться —

ЗАБАВА З ТАНЦЯМИ

ПОЧАТОК — год. 9:00 вечора. Гратиме оркестра з ДЖЕРЗІ СИТІ

ГОЛОВНА УПРАВА СУМА

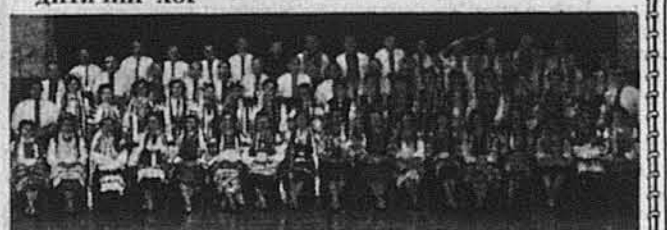
Увага! Лігай Велі, Аллентавн, **Увага!**
Бетлегем, Істон, Норгемптон, Палмертон і Околиця!

ДИТЯЧИЙ ХОР

КОМІТЕТ ОБ'ЄДНАНИХ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ під протекторатом місцевих Відділів УККА

МІШАНИЙ ХОР

— влаштовує —

в НЕДІЛЮ, дня 4-го ЧЕРВНЯ 1961 р.
в залі — SYMPHONY HALL (LYRIC THEATRE)
при 23 N. Sixth Street — ALLENTOWN, Penna.

ЮВІЛЕЙНИЙ КОНЦЕРТ

У СТОЛІТТЯ СМЕРТИ

ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

У ПРОГРАМУ СВЯТА ВХОДЯТЬ:.
ВИСТУПИ ХОРІВ: 1. Мужеського (40 осіб); 2. Мішаного (80 осіб);3. Дитячого (120 дітей).
ДОПОВІДЬ в українській мові — д-р ЯРОСЛАВ ПАДОХ;
в англійській мові — адвокат ВАСИЛЬ РИБАК.
ДЕКЛЯМАЦІЇ: О. ЮРЕЧКО, Любомир ЮРЕЧКО і Тарас ЧУБЕНКО.
Диригент: ВОЛОДИМИР ДВОРАКІВСЬКИЙ.
Фортепіяновий супровід: д-р СТЕПАН БЛАЩАК.

ПОЧАТОК точно в год. 7. вечора. Паркувати можна на площі біля театру.
КВИТКИ можна набути у передпродажі у представників місцевих Відділів УККА, по ціні $2.00, $1.50, $1.00.
Чистий дохід з концерту призначений на будову пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні.
ПРОСИМО ЛАСКАВО ПРИЙТИ НА КОНЦЕРТ. ДІЛОВИЙ КОМІТЕТ

Українська Літературно Мистецька Клюб
Ню Йорк

З Літературно - Мистецького Клюбу в Ню Йорку повідомляють, що в п'ятницю, дня 2-го червня ц. р., відбудеться в приміщенні Клюбу літературний вечір з доповіддю ред. Богдана Кравцева про літературну продукцію у вільному світі 1960 р., з рецитаціями поезій 1960 р., що їх виконає п-на Оля Кириченко, з доповіддю п-ні Наталі Чапленко про гурток книголюбів та з виставкою видань 1960 р., що її влаштовує п-ні Анна Кобринська. Початок о год. 8-ій веч.

Увага! Вунсакет, Р. Айленд **Увага!**
ВУНСАКЕТ, Р. Айленд і ОКОЛИЦЯ!

УКРАЇНСЬКА КАТОЛИЦЬКА ПАРОХІЯ у ВУНСАКЕТ
— влаштовує —

ПІКНІК

в НЕДІЛЮ, 4-го ЧЕРВНЯ 1961 р.
Шкільна площа
540 Блекстон вул. у Вунсакеті
Початок: год. 2:00 по пол.

Увага! Дітройт й Околиця! **Увага!**

В 35-ту РІЧНИЦЮ ТРАГІЧНОЇ СМЕРТИ
Голови Директорії і Головного Отамана Військ УНР

сл. п. Симона Петлюри

— відбудеться —

в неділю, 4-го червня 1961 р.
в год. 4:00 по пол.
в залі УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОГО ОСЕРЕДКУ при Карпентер вул.

ЖАЛОБНА АКАДЕМІЯ

МИСТЕЦЬКА ЧАСТИНА:
Ансамбль Бандуристів під керівн. Гр. НАЗАРЕНКА, — солісти: І. Зайферт, П. Садовий, В. Биковець.
Промовець: проф. В. ІВАНИС, останній голова Кубанського Уряду.

На Жалобну Академію запрошує всіх Українців

ГРОМАДСЬКИЙ КОМІТЕТ

Ділимося сумною вісткою з Рідними і Знайомими, що 27-го травня 1961 року відійшла у Вічність
Наша Дорога МАМА і БАБУНЯ

бл. п. Стелля КОВАЛЬ

зам. при 131 Ruxton St., Uniondale, N. Y.
Покійна народилася 1885 р. в Києві, Україна.

ПОХОРОН відбувся в середу, 31-го травня 1961 року, з пох. заведення Hempstead Funeral Home в Гемстеді, Н. Й., до української православної церкви св. Михаїла в Uniondale, N. Y., а опісля на цвинтар Greenfield Cemetery — Hempstead.

Горем прибиті: ДОНЬКА і ВНУКИ

---

†

Ділимося сумною вісткою, що наш Найдорожчий
МУЖ і БАТЬКО

о. ІЛЛЯ ГАВРИЛИШИН

парох Пітсфілд, Масс.

упокоївся в Бозі, дня 29-го травня 1961 року, — народжений у Розгадові, Зборів, Зах. Україна, був. старшина УГА і був. совітник Митрополичої Консисторії у Львові та парох Стрия.

ПАНАХИДА — в СЕРЕДУ, 31-го ТРАВНЯ 1961 р., в год. 7:00 вечора.

СВЯЩЕНИЧІ ПОХОРОНИ, з участю Їх Ексцеленції Єпископа Кир АМВРОЗІЯ СЕНИШИНА — в ЧЕТВЕР, 1-го ЧЕРВНЯ 1961 р., в год. 10:00 ранку. — Тіло Покійного буде поховане в П'ЯТНИЦЮ, 2-го ЧЕРВНЯ, в год. 12:30 по пол., на цвинтарі св. Гертруди у Вудрідж, біля Елизабету.

У великому смутку повідомляють Родину і Знайомих:

Дружина: СОФІЯ
Діти: МАРІЯ і БОГДАН

Нижче подаємо ПРОГРАМУ УРОЧИСТОСТЕЙ, пов'язаних з

АКТОМ ВМУРОВАННЯ В СТІНИ ЦЕРКВИ - ПАМ'ЯТНИКА

ЦЕГЛИН З СВ. СОФІЇ І ЦЕРКВИ УСПІННЯ КИЄВО-ПЕЧЕРСЬКОЇ ЛАВРИ,
що відбудуться

в неділю, 4-го червня 1961 року

в ОСЕРЕДКУ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ в САВТ БАВНД БРУКУ, Н. Дж.

Год. 9:00 рано — збірка Духовенства, парафій, Сестрицтв, вівтарних хлопчиків і церковних хорів коло тимчасової церкви в Осередку;
Год. 9:30 рано — ПРОЦЕСІЯ — перенесення цеглин з тимчасової церкви до Церкви-Пам'ятника;
Год. 10:00 рано — СОБОРНА АРХИЄРЕЙСЬКА СЛУЖБА БОЖА перед Церквою-Пам'ятником, яку очолить Владика Митрополит ЮАНН;
Год. 12:15 по пол. — ПЕРЕДАЧА, для переховання в Церкві-Пам'ятнику, бойового Стягу 3-ої Залізної Стрілецької Дивізії і срібної відзнаки Січових Стрільців, яку в 1919 р., під час Визвольних Змагань, полк. Є. Коновалець вручив Головному Отаманові С. Петлюрі;
Год. 12:30 по пол. — АКТ ВМУРОВАННЯ ЦЕГЛИН з Київських Святинь в стіни Церкви-Пам'ятника.

Під час цих урочистостей промовлятимуть:
Владика Митрополит ЮАН, Архиєпископ МСТИСЛАВ, колишній секретар праці в уряді Д. Айзенгавера Джеймс П. МІТЧЕЛЛ, письменниця Л. КОВАЛЕНКО та президент Української Православної Ліги С. КАПЕЛЮХ.

Після урочистостей в Осередку Церкви, на „УКРАЇНСЬКОМУ СЕЛІ" в Бавнд Бруку, Н. Дж. (Сідер Рд.) відбудеться

<— ПІКНІК —>

який влаштовують Братство і Сестрицтво церкви св. Андрія.
Під час пікніку виступ відомого Танкового Ансамблю парафії в Джансон Сіті, Н. Й. — Добрий буфет і оркестра запевнені.

УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНОЗНАВСТВА при НТШ в ЗДА

Щоб уможливити також і замісцевим взяти участь в науці української стенографії, оголошуємо

КУРС ЗАОЧНОГО НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ СТЕНОГРАФІЇ

Курс веде д-р ЄВГЕН ОМЕЛЬСЬКИЙ.
По інформації і скрипти просимо звертатися на адресу:
SHEVCHENKO SCIENTIFIC SOCIETY
302-304 West 13th Street — NEW YORK 14, N. Y.

Об'єднання Демокр. Української Молоді
ФІЛІЯ ОДУМ-у — в НЮАРКУ, Н. Дж.

— влаштовує —

в суботу, 3-го червня б. р.

ОСТАННЮ

ВЕСНЯНУ ЗАБАВУ

в УКРАЇНСЬКІЙ ЦЕНТРАЛІ
180 Вільям вул. — в Нюарку, Н. Дж.

Грає всім відома оркестра Б. ГІРНЯКА.
ВИБІР КОРОЛЕВИ та багато інших НЕСПОДІВАНОК.
Добірний буфет у заряді Одумівок.
ПОЧАТОК — в год. 8:00 вечора.

ЗАПРОШУЄМО ВСЮ УКРАЇНСЬКУ МОЛОДЬ ТА СТАРШЕ ГРОМАДЯНСТВО.

КОМІТЕТ

Літ.-Мистецький Клюб у Филаделфії
повідомляє, що

в СУБОТУ, дня 3-го ЧЕРВНЯ 1961 року
в год. 7:30 вечора
— відбудеться —
в залі ПЛАСТОВОГО ДОМУ — при 827 Н. Френклін вул.

ЛІТЕРАТУРНИЙ ВЕЧІР

У ПРОГРАМІ:
Богдан КРАВЦІВ — „Українська література 1960 року у вільному світі";
Наталя ЧАПЛЕНКО — „Гурток Книголюбів".

Передбачена ВИСТАВКА ВИДАНЬ 1960 р.

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ім. ШЕВЧЕНКА в ЗДА
ФІЛОЛОГІЧНА СЕКЦІЯ

НАУКОВЕ ЗАСІДАННЯ

— відбудеться —

в СУБОТУ, 3-го ЧЕРВНЯ 1961 року
в годині 6:00 вечора
в залі НТШ — 302-304 Захід 13-та вул. — в Ню Йорку.

ПРОГРАМА:
1. Проф. д-р В. ЛЕВ — Відкриття;
2. Проф. д-р Яр СЛАВУТИЧ, Едмонтон, Канада — доповідь на тему: „Українська участь у Міжнародному Конґресі Назвознавців, Флоренція 1961 року".

ГОСТЯМ РАДІ!
Доїзд підземкою: зупинка лінії IND 8 Еве. або IRT 7 Еве. при 14-ій вул. в Ню Йорку.

ДИРЕКЦІЯ ФІЛОЛОГІЧНОЇ СЕКЦІЇ НТШ

Карпатський Союз, Філія Ню Йорк
ласкаво запрошує Українське Громадянство на

ПЕРШИЙ В СЕРІЇ

ЛІТЕРАТУРНИЙ ВЕЧІР ЗАКАРПАТТЯ (Поезія Зореслава)

що відбудеться

в суботу, 10-го червня ц. р.

в УКРАЇНСЬКОМУ ІНСТИТУТІ АМЕРИКИ
2 Іст 79 вул. (ріг 5-ої Еве.) — в Ню Йорку
в год. 7:00 вечора.

ДОПОВІДІ:
1. МИХАЙЛО ТЕРПАК — „Розвій народовецької літератури Закарпаття 1830-1920-их років";
2. о. С. САБОЛЬ, ЧСВВ — „Народовецька література Закарпаття 1920-1940-их років" та його власна творчість.
3. Т. КАРДАШИНЕЦЬ — деклямація поезій Зореслава.

ВСТУП ЗА ДОБРОВІЛЬНИМИ ДАТКАМИ.

ОДНА НІЧ У ВАВИЛОНСЬКІЙ ВЕЖІ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

двері вінди і каже: „Севентін, пліз". Щойно, коли я вже на коридорі, а ціла група за мною, чую голос: „Ви нас панімаєте? Ви — українец?"

І знову перший голос: — „Ну, пошлі, ребята! По комнатам. Мнє нада вас порозвазіть, чтоби все спать пошлі, как полагаєтся. Спокойной ночі!" — Група відходить в глибину коридору, і я чую лише: „Землячка встретіл, а? Что он сказал: „Не хвілюйтесь?"

„І хвилюється й не хвилюється..." — чую, коли сиджу пів години опісля у нічному клюбі, за кількадесят бльоків далі. „Лиш сія ріка на зорі..." — наспівує мій приятель, гуцул Мирон у півтемряві, роз'ясненій блимаючим світлом свічок на столах. Мирон сидить коло піяніста Сергія і думає йому в ухо: „Пісня чується і не чується — в зачарованій вечори..." А піяніст дивується: „Смотрі, а я думал, что єто русская песня, а ви і украінсіє слова знаєте..."

А мій друг тлумачить: „Во це так, бачиш, Сергію, — ви у нас все тягнете: тепер ще й пісні стащили, і тепер воно в Ню Йорку вже с „рашен".

Але піяніст не піднімає рукавиці. Ануж, потім ще дістане так, як всі інші музиканти, п'ятку від мого „друга"? Краще сидіти тихо. Коли пісня скінчилася, він розповість ще й про те, як виступав в українському театрі на Зеленому Клині і в Шангаї, а потім навіть заграє ще раз „Зачаровані вечори".

Побіч якийсь міжнародного вигляду джентлмен хвалиться власникові клюбу своєю товаришкою, яка виглядом скидається на стовідсотковий продукт П'ятої Евеню і нюйоркських великих магазинів: „Ось Маріна — вона є оріджінел рашен „герл" — справжня росіянка".

А „справжня росіянка" за хвилину, коли оркестра знову вдаряє „слов'янське попурі", почувши українську мову, нахиляється в наш бік: „Єто „У сусіда хата біла", да, ізн іт?" — а потім, блідо всміхаючись, додає: „Я сама з Донбасу — трохи забула вже говорити"...

— Бачиш, Сергію? — кличе піяніста мій друг, — бач, і цю стащили! Ось тобі „справжня росіянка", Маріна!

Цікаво в тому малому барі в самому серці нюйоркського Вавилону. Народ нічного типу, актори й акторки з Бродвею, ота, навіть, кажуть тех українка, ота, що сидить у веселому товаристві — тонкі кравати, як шнурочки, модні фризури, ніби всі вони однакові, ніби всі дуже космополітичні нюйорчани, усі з штампом Гринич Вілледж і Парк Евню — але, коли оркестра, складена з гітариста, піяніста і скрипаля, трохи більше натисне на реєстр сантименту, а ще барман додасть до того одного чи два „драй Мартіні", тоді нюйоркська поза пускає, і виливає справжня, свійська, домова барва.

Убрильянтована дама просить скрипаля Фелікса заграти сербську пісню „Ішля Сура по воду", а він сміється лукаво й каже, що не вміє. За хвилину всі співають пісню ізраїльських женців „Гава Негілейм", як сам мурин Белафонте, а потім ціла серія віденських вальсів (то Фелікс) і знову „Гранада" — що її співає якийсь чи не бродвейський співак, сидячи за столиком, а потім ще раз „Зачаровані вечори" і „Віють вітри".

Блимають свічки, роз'яснюючи трохи темінь. „Цілком, як у нас на шабес, у п'ятницю ввечері", — нахиляється мені над вухом Фелікс, і на мою пропозицію: „А тепер щось нашого", починає: „Бай мир бист ду шейн, бай мир бист ду файн"... „Потім співає: „Дішле маме", і не може надивуватися, звідки я знаю слова.

„Вже зійшла зоря полум'яная", — прощається з нами рефрен „Вечорів", що линe з сонного вже бару: „Линуть промені догори"...

Не видно променів, що линуть догори — заслонюють їх нюйоркські хмародери. Але десь там, за хмародерами, за океаном, давно вже линуть промені догори. А тут — щойно нічна шахта кінчається і сходить „зоря полум'яная."

У таксівці, що її веде, як зазначено на табличці з фотографією, Вілліям Горовіц — я тягну далі нашу мелодію. Вілліям Горовіц живо обертається: „Ой, я це знаю — це рашен сонг! Гав найс!"

„Рашен сонг!" — Агі, біда з тобою, Віліяме Горовіц. Але який сенс тебе переконувати?

ЗІ СПОРТУ

18-та перемога Чорноморської Січі, Нюарк

Рояль Лайонс - Чорн. Січ 3 : 6 (2 : 2)

Нюарк 14 травня 1961 р.— В останніх лігових змаганнях сезону, наші футболісти здобули чергову сподівану високу перемогу, завершуючи таким чином свій новоздобутий Чемпіонат А-дивізії (групи південь), дальшими двома точками і заг. балянс в показнику табелі. 14-гор, 25 : 3 точок і 67 : 22 воріт. Друге місце зайняли Мадяри Ню Бронсвік 14-г. 22 : 6-т. До цих змагань Чорн. Січ виступила в дуже ослабленому складі: П. Бенедетто, Р. Презимірський, Ю. Саврин, С. Герловський, О. Дуткевич, Т. Паук, Л. Луценко, М. Гура, Е. Кіралі і Маніні.

Забракло В. Каздоби-контуженій, Б. Марчук-хворий і перешкоджені А. Жолудко та З. Шпон.

З 17-х останніх змагань (один реміс) за порядком, лігових, за чаші і товариських включно! З усіх 22-х відбутих змагань в цьому сезоні, наша дружина програла тільки 2, в днях 23 і 30 жовтня 1960 р.,

Ворота стрілили Паук 3 і по одному Кіралі, Презимірський, Луценко. Окрім цієї престижевої перемоги, Чорноморська Січ уліпшила своїх 2 важливих в цьому сезоні рекорди.

1-ій здобувши перемоги в усіх своїх лігових змаганнях на виїздах. 2-й вигравши 16 останніх з Монтр. „Українок". Стрільцями воріт в лігових і інших змаганнях були: Мирон Гура 14 в ліг. 7 в ін. Зенон Шпон 10 в ліг. 3 в ін., Тарас Паук 10 в ліг. 3 в ін., Л. Луценко 10 в ліг. 2 в ін., В. Каздоба 5 в ліг. 2 в ін., Ю. Саврин 4 в ліг. 2 в ін., Д. Хромовський 4 в ліг. 1 в ін., Е. Кіралі 4 в ліг. 1 в ін., Манін 3 в ліг., О. Дуткевич 1 в ліг. 1 в ін., Б. Марчук 1 в ліг. Р. Презимірський 1в ліг.

До закінчення футбольного сезону Чорноморській Січі залишилось ще декілька змагань в 3-х різних конкуренціях, а саме за Чашу стейту Ню Джерзі, за Чашу Чаріті та можливо „плей оф" з першуном А-дивізії (північ) СК Рома Петерзон.

Омелян Твардовський

Леви — Марунс 0:3 (0:0)

Шикаго, Іллиной. — В неділю, 14-го травня ц. р. футбольна дружина УАСТ „Леви" розіграла треті із черги змагання весняного сезону із дуже доброю та скорою італійською дружиною Марунс, кандидатом на першуна Вищої Ліги, на стадіоні Ганзон парку. Як можна було сподіватися, „Леви" програли ці змагання, і то високо, з рахунком 0 : 3. Ця програна є тим більше болюча, що „Левів" ще й досі від 5-го лютого ц. р. не виграли ані одних футбольних змагань і вже найвищий час, щоб вони почали вигравати, бо цього вимагає від них українська публіка.

Теперішню кризу „Левів" можна б розв'язати в той спосіб, що треба змінити позиції деяких змагунів та підсилити напад добрими стрільцями, котрі здобували б цільними стрілами ворота противників. В останніх змаганнях напад Левів не спромігся стрілити одних воріт, граючи першу половину з великим вітром та з великою перевагою (відношення наріжників 6-0). Ясно було, що, якщо напад Левів не стрілить хоч би двох воріт в першій половині, то не буде виглядів на те, щоб їхня поміч, оборона й воротар видержали наступ і тиск скорих і технічно добрих італійців, які грали із вітром у другій півгрі.

Марунс стрілили ворота в 52-ій мінуті (Еліяшевський зробив карний) в 55-ій і 78-ій. Воротар Кашуба не міг оборонити цих цільних стрілів у самі рожки.

В передзмаганнях резерва Левів зремісувала із резервою Марунс 3 : 3. Ворота стрілили Дяченко, Болянців, Мельгрейн та Дикий із карного.

Наші юнаки програли знова до німців Грін-Вайт 1 : 6. Одинокі ворота стрілив Кос. И.

Але треба радіти, бо наші наймолодші Левенята (доріст), розгромили із дуже високим вислідом доріст Ганзи 14 : 2 (6 : 0) в суботу, 13-го травня ц. р. Ворота Ганзи здобули Банах 6 разів, Дикурко 4, Марко Попович 2, Шлапак та Кіцала по 1.

Славно, Левенята!

Петро Головатий

Святкування 100-ліття смерти Тараса Шевченка в Картереті, Н. Дж.

З ініціятиви о. Івана Гундяка, о. Ярослава Федика і інж. Володимира Янова, відбулися в Картереті 15-го квітня збори, на яких вибрано Громадський Шевченківський Комітет.

Комітет очолює о. Іван Гундяк, парох церкви св. Димитрія. До Екзекутиви Комітету вибрані: о. Ярослав Федик, парох церкви Пречистої Діви Марії, о. Петро Мелех, помічник пароха, інж. Володимир Янів, Євген Вадяк, Іван Лесьвій і Іван Федак.

По основній дискусії збори постановили: вшанувати в 100-річчя смерти Тараса Шевченка Академією і перевести збірку на пам'ятник Т. Шевченкові у Вашингтоні.

Наша громада вже довшого часу не мала жадного центру, який координував би і провадив суспільно - виховну працю.

Запланована Академія відбудеться в неділю 4-го червня в українській залі св. Дмитрія при Рузвелт вулиці.

Цим святом не тільки звеличаємо найбільшого сина України, але це буде перший спільний виступ нашої громади.

Треба підчеркнути додатнє явище в Картереті, що до гідного вшанування 100-их Роковин смерти нашого Генія об'єдналося все громадянство без огляду на віровизнання і політичні погляди.

Маю надію, що при Божій помочі це об'єднання залишиться на дальші роки для громадської праці в Картереті. Ми все повинні пам'ятати, що в „єдності сила народу, Боже, нам єдність подай!".

Про час і програму своєчасно повідомлять о. пароха в українських церквах та українська і американська місцева преса.

До Громадянства Картерету і околиці звертаємось з проханням прибути на Академію.

Інж. В. Янів, секретар Громадського Комітету

Іван Мештрович обраний на члена Американської Академії Мистецтва

Визначний хорватський скульптор Іван Мештрович, який перебуває тепер в ЗДА на становищі професора скульптури у Нотр-Дамському Університеті, був обраний на члена Американської Академії Мистецтва і письменства. Другим цього року іменованим членом, є американський маляр Пітер Блум. Між членами Академії, яких тепер нараховують 49, є такі імена як: письменник Фолкнер, поет Фрост, журналіст Ліпман, композитор Стравінський та інші.

Під час урочистої церемонії, яка відбулася 24 травня у залях Академії в Ню Йорку, були іменовані також шість почесних членів. Між ними з мистців британський скульптор Генрі Мур і французький маляр Жак Війльон. Крім того були розділені інші відзначення мистцям з різних ділянок: письменство, пластичні мистецтва і архітектура, та музика.

З тієї нагоди у приміщеннях Академії в Ню Йорку, на Бродвею між 155 і 156 вулицями, уряджена виставка малярства, скульптури, графіки й архітектури. Мештрович заступлений трьома раннього періоду скульптурами. Виставка відкрита від 25-го травня до 18-го червня, від години 2—5 по пол. щоденно крім понеділків.

Виставка Чапського в Ню Йорку

Дня 22-го травня у галерії Саґітаріює при 777 Медісон Евеню в Ню Йорку отворена невелика виставка олійних картин і малюнків відомого польського мистця і публіциста, який останнім часом перебуває в Парижі, Юзефа Чапського. Після закінчення Краківської Академії Мистецтв Чапський разом з групою молодих мистців, до яких належав і нам відомий маляр Северин Борачок, виїхав 1924 р. до Парижу, де оформив відому мистецьку групу „Капістів". Ця група мала великий вплив на польське малярство між двома останніми війнами. Чапський є автором кількох книжок на мистецькі теми. Остання його книжка „Око", збірка есеїв про малярство. Крім частих виставок у Польщі, Чапський виставляв у Парижі, у Женеві, Брукселі, Ріо де Жанейро і у Лондоні. Це його перша виставка в Ню Йорку, вона триватиме до 7-го червня.

Гн.

Прийняття Відділу МУН в Рочестері

Відділ МУН в Рочестері, Н. Й., влаштував прийняття для дітей в Українсько-Американському Клюбі, які прибули на це прийняття разом з родичами. Були присутні і гості.

Прийняття відкрив в 3-ій год. по полудні голова відділу МУН Петро Дзюба, привітавши дітей і всіх присутніх. Програма почалася українськими національними танками, що виконані були доростом МУН під проводом п. Іва Заблоцького.

Виконано 11 танків: Козачок — сольо, Коломийка, Журавлі, Гонивітер — груповий танок, Козачок — дует, Запорозький герць, Гонивітер — сольо, Козачок — груповий, Женці — груповий танок, Чумак — сольо, Гопак колом — виконаний всіма танцюристами.

Після танків був продемонстрований короткометражний фільм — Світова виставка в Ню Йорку в 1939 р. і виступ на ній українського хору Олександра Кошиця.

Наприкінці влаштовано для сотні дітей перекуску, після чого діти бавилися й танцювали до 8-ої год. вечора. Тоді ж розіграно два альбоми для світлин і дві подушки на канапи, що їх виготовив п. Петро Дзюба. Білети на цю лотерію продано наперед.

Вступ на цю імпрезу був за добровільними датками. При цьому треба згадати пань Брониславу Вольську, Насто Лучанко, Христину Дзюбу, Кароліну Тупісь і пані Гриців, які взяли на себе турботи для влаштування прийняття, за що їм належиться подяка.

Н. П.

Труман хвалив Кеннеді і називав „неробою" президента Айзенгавера

Вашингтон. — Колишній президент Гаррі С. Труман промовляв на прийнятті з приводу 44-рокових з дня народження президента Кеннеді, які припадали на понеділок 29-го травня, хвалячи працьовитість нового Президента і називаючи його попередника в Білому Домі Айзенгавера „неробою", який був провідником уряду, що також „нічого не робив". Труман казав, що історія не буде так поблажливо відноситися до 8-річного урядування в Білому Домі, як це робила американська преса, яка ще й тепер вивищує Айзенгавера. „Недавно, казав Труман, ця преса написала, що Айзенгавер працював цілий день! Подумайте про це!" Але, на думку Трумана, Айзенгавер ще й тепер не знає нічого, як виконувати „президентський уряд".

ОГОЛОШЕННЯ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

СУБОТА, 3-го ЧЕРВНЯ 1961:

НЮАРК, Н. Дж. — Піврічні Збори Т-ва ім. Б. Хмельницького, Відд. 133, в год. 8:00 веч., в Українській Централі. — І. Андрійчин, секр.

МЕНВІЛ, Р. Ай. — Піврічні Збори Т-ва ім. М. Драгоманова, Відд. 181, в год. 6:00 веч., в домівці УНДому, при Менвіл Гілл ровд. — П. Лапчинський, секр.

НЕДІЛЯ, 4-го ЧЕРВНЯ 1961:

ПЕРТ АМБОЙ, Н. Дж. — Піврічні Збори Б-ва Василія, Відд. 168, в год. 3:00 по пол., при 760 State Street. — Управа.

ВІЛКС БЕРІ, Па. — Збори Б-ва св. І. Хрестителя, Відд. 223, в парафіяльній залі, по другій Служі Божій. — Управа.

СИРАКЮЗ, Н. Й. — Місячні Збори Т-ва „Українська Січ", Відд. 39, в год. 3:00 по пол., в залі УНДому. Збирання вкладок в суботу, 3-го червня 1961 р., від год. 7-10 веч. і в неділю, 4-го червня 1961 р. від год. 12-3 по пол. — Управа.

Короткі Вістки

● Представники Міжнародного Червоного Хреста відвідали президента катангської провінції в Конго, Мойсе Чомбе, якого тримають ув'язненого в одному приватному домі в місті Кокільгатвіль, де відбувається конференція конголійських діячів. Про Чомбе були вісточки, що його побили і йому загрожує нервове заламання. Після тих відвідин лікарів проголошено комунікат, що Чомбе здоров, тільки дуже терпить внаслідок своєї примусової пасивности і браку свободи рухів.

● Державний секретар Дін Раск заявляв після перебрання уряду, що він не подорожуватиме так, як це робив покійний державний секретар Джан Фостер Доллес. Але тепер виявилося, що він вже п'ятий раз поїхав із президентом Кеннеді за кордон. Разом із цією подорожжю він зробить 63,000 миль, це значить вдвоє більше, як в тому самому часі зробив був Доллес.

● Лорд Беверброк, власник трьох найбільш поширених лондонських щоденників — „Дейлі Експрес", „Сандей Експрес" і „Івнінґ Стандарт" — скінчив в минулому тижні 82 роки. Більшість часу він переводить у свому маєтку на провінції.

ТАРЗАН, ч. 4654. Тарзан перемагає!

Гротесковий напасник на Тарзана мав швидко перевагу своїми сильними мускулястими пальцями...

Але пан джунглів відповів противударом і перервав душення диким ударом в голову...

І коли дика бестія похитнулася, Тарзанові пальці безжалісно затиснулися довкола шиї.